

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 120/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Bukna, advokátska kancelária, s. r. o., Jánoškova 1545, Dolný Kubín, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Bukna, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 52/2009 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 68/2012 a jeho rozsudkom č. k. 6 Co 68/2012-240 z 21. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „navrhovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 52/2009 a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 68/2012 a rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 68/2012-240 z 21. októbra 2014.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 30. januára 2009 domáhal zaplataenia sumy 11 617,87 € s príslušenstvom voči [REDAKOVANÉ] (ďalej len odporca“). Žalobu založil na tvrdení, že na základe zmluvy o pôžičke odporcovi požičal 350 000 Sk, ktoré mu neboli vrátené v určenej lehote.

Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 52/2009-208 z 29. decembra 2011 žalobu sťažovateľa zamietol, „*keďže sa v konaní nepreukázala materiálna stránka zmluvy o pôžičke a to reálne odovzdanie peňažných prostriedkov odporcovi...*“. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že zmluva o pôžičke z 3. júla 2008 „*uzatvorená medzi navrhovateľom ako veriteľom a odporcom ako dlžníkom, na sumu 350.000,- Sk, bola uzatvorená fiktívne. Účelom tejto zmluvy bolo obchádzanie zákona, keď celá dohodnutá kúpna cena vo výške 850.000,- Sk, za odstúpenie prevádzky baru [REDAKOVANÉ] nebola uvedená v Kúpnej zmluve zo dňa 01.07.2008, uzatvorenej medzi navrhovateľom ako predávajúcim a spoločnosťou [REDAKOVANÉ]... ako kupujúcim, ale čiastočne sa mala uhradiť prostredníctvom zmluvy o pôžičke zo dňa 03.07.2008, čím mohlo dôjsť ku kráteniu daňových povinností navrhovateľa ako živnostníka.*“.

Okresný súd totiž zhodnotil, že sťažovateľ „do skončenia dokazovania nepreukázal pôvod peňazí, ktoré mal reálne požičať odporcovi. Navrhovateľ... tvrdil, že peniaze použil z predaja hnutelného inventáru baru [REDAKOVANÉ] na základe Kúpnej zmluvy zo dňa 01.07.2008. Z dokazovania vyplynulo, že spoločnosť [REDAKOVANÉ] vyplatila navrhovateľovi ako živnostníkovi sumu 500.000,- Sk..., v prospech prenajímateľa nebytových priestorov – baru [REDAKOVANÉ] pani [REDAKOVANÉ]. Navrhovateľ nepreukázal, odkiaľ mal zvyšných 150.000,- Sk o dva dni neskôr, keď v zmluve o pôžičke sa deklarovalo, že požičal odporcovi až 350.000,- Sk. Okrem toho navrhovateľ nepreukázal svoje tvrdenia ani účtovne, keď nepredložil účtovné doklady o tom, ako získané finančné prostriedky za odstúpenie prevádzky baru [REDAKOVANÉ] minimálne vo výške 350.000,- Sk, preúčtoval zo živnostenského podnikania na seba ako fyzickú osobu. Na podporu týchto úvah súd poukazuje na tvrdenie navrhovateľa, keď ten sa písomne vyjadril, že v minulosti na rekonštrukciu prevádzky, pred jej odstúpením, vynaložil viac ako 750.000,- Sk. Ak toto tvrdenie je pravdivé, potom je nedôveryhodné, aby kúpna cena za odstúpenie prevádzky bola len 500.000,- Sk. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na dlhy navrhovateľa, minimálne voči prenajímateľovi nebytových priestorov vo výške 300.000,- Sk, z čoho je možné nepriamo usudzovať, že navrhovateľ v rozhodnom čase nedisponoval väčšími voľnými finančnými prostriedkami. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že bolo by nelogické, aby navrhovateľ požičal odporcovi väčšie peňažné prostriedky bez odplaty, t. j. bez akýchkoľvek úrokov, garancií a možných sankcií.“.

Napokon okresný súd vyhodnotil vykonané výsluchy svedkov potvrdzujúce, „že išlo o fiktívnu pôžičku“, ako vzájomne nerozporné. Okresný súd totiž aj napriek tomu, že išlo „o svedkov spriaznených s odporcom..., nemal pochybnosti o pravdivosti ich tvrdení, nakoľko dokresľovali logický priebeh udalostí, ktorých hodnovernosť bola pravdepodobnejšia ako tvrdenie navrhovateľa, že peniaze odporcovi reálne požičal. Tieto úvahy súdu boli podporené aj výpoveďami svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Kým [REDAKOVANÉ] vypovedala, že navrhovateľ nemá dobrú povest' v meste [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vypovedala o dlhoch navrhovateľa, ktoré nebol schopný dlhodobo splácať.“.

Prvostupňový rozsudok napadol sťažovateľ odvolaním. Spochybňoval v ňom hodnovernosť svedeckých výpovedí. Poukázal na rozpory vo svedeckých výpovediach „zástupcu kupujúceho prevádzku [REDACTED], konateľky spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], ktorí rozporne s tvrdeniami predtým vypovedali, keď sa zmenil ich právny zástupca. Odporca uvádza vo svojej prvej výpovedi zo dňa 09.06.2011, že kúpna cena inventára bola 850.000,- Sk s tým, že z dôvodov daňových na strane navrhovateľa, súhlasili s rozdelením kúpnej ceny na 500.000,- Sk a 350.000,- SK ak vybaví navrhovateľ na predmetnej prevádzke nepretržitú prevádzku a status herne. Na pojednávaní na OS Senica sp. zn. 7C/42/2010 pridal aj automaty a 08.12.2011 na OS Nové Mesto nad Váhom i videolotérie. Naproti tomu kupujúca (konateľka spoločnosti [REDACTED]) uviedla, že od začiatku bola uvedená cena prevádzky na 500.000,- Sk a 350.000,- Sk vybavenie nepretržitej prevádzky výherných prístrojov, videolotérií a statusu herne. Svedkyňa [REDACTED] uviedla, že ešte v júni 2008 bola rokovať na Mestskom úrade v [REDACTED] ohľadom záujmu spoločnosti [REDACTED], Trenčín prevádzkovať hazardné hry v meste [REDACTED]. Nezistila žiadne prekážky ani iné nezrovnalosti prečo by nemohli vykonávať v meste [REDACTED] svoju podnikateľskú činnosť, zvlášť z dôvodu, že ide o zákonom nárokovateľné veci. Z uvedeného je nepochybné, že by nik sumu 350.000,- Sk nezaplatil, že to čo má zákonom nárokovateľné a časovo štandardne zaberie 2 dni a povolenie je vydané do 1 mesiaca. Zástupkyňa spoločnosti [REDACTED] sa nevedela ani len vyjadriť či je to veľa alebo málo, čo pri sume 350.000,- Sk za 2 dni je zvláštne. Odporca so svedkyňou [REDACTED], konateľkou spoločnosti [REDACTED] na pojednávaní uviedli, že všetko mal vybaviť odporca čo najskôr do 1 týždňa avšak na OS Senica v sp. zn. 7C/42/2010 je uvedené t. j. do 3 mesiacov. Odporca sa vyjadril, že finančné prostriedky (t. j. 350.000,- Sk) mali byť vyplatené spoločnosťou [REDACTED] odporcovi a odporca by následne vyplatil navrhovateľovi. Po spochybnení danej konštrukcie najmä z daňového hľadiska nastala zmena v tom, že sa mala po splnení podmienok zmluva o pôžičke zrušiť a urobila by sa zmluva o sprostredkovaní. Je otázne prečo by nebola urobená zmluva o sprostredkovaní ihneď, keď všetky záležitosti ohľadom zmluvy o pôžičke zabezpečoval odporca. Ako dôležitý fakt, že sa nemohlo konať o doplatení kúpnej ceny, je, že sa zmluvy nepodpisovali naraz v jednom čase a jednom mieste. Z dokazovania je zrejmé, že navrhovateľ by počas niekoľkých dní nemal žiadne

zabezpečenie, že by mu za predaj prevádzky spoločnosť [REDAKOVANÉ] vyplatila ďalšiu sumu 350.000,- Sk, keď už mala podpísanú zmluvu na nižšiu sumu.“.

Ďalej sťažovateľ v odvolaní uviedol, že síce do zariadenia investoval 750 000 Sk, avšak k tomu došlo „takmer 3 roky pred predajom zariadenia... a je zrejmé, že za trojročný inventár (štandardne po 4-5 rokoch sa mení alebo výrazne inovuje nábytok, čo spravila i spoločnosť [REDAKOVANÉ] nemôže pýtať viac, pretože by navrhovateľovi takúto sumu nik nezaplatil. Navrhovateľ v čase predaja, pred ním i potom disponoval dostatočnými finančnými prostriedkami, nemal úver ani na nehtuelnosti a svoju finančnú situáciu vykresľoval pred svedkyňou [REDAKOVANÉ] inak, pretože chcel ukončiť činnosť a dohodnúť sa s [REDAKOVANÉ], ktorá však nebola dohode naklonená, neustále jednanie odkladala a bola si vedomá, že sa obohatila na úkor navrhovateľa a navrhovateľ robil všetko preto, aby sa mu podarilo získať akékoľvek finančné prostriedky od [REDAKOVANÉ], resp. zľavu na nájomnom za zabudované investície, tak ako boli pôvodne ústne dohodnutí. Po navrhovateľovi nebola zo strany súdu daná požiadavka na preukázanie dostatku finančných prostriedkov, z ktorých boli jednotlivé čiastky hradené...“.

Krajský súd rozsudkom č. k. 6 Co 68/2012-240 z 21. októbra 2014 potvrdil napadnutý prvostupňový rozsudok. Stotožnil sa s okresným súdom v jeho skutkových a právnych záveroch. Odkazujúc na aplikáciu § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) podčiarkol, že „okresný súd sa už v odôvodnení rozsudku náležitým spôsobom vypořiadal so všetkými rozhodnými dôvodmi podaného odvolania, ktoré dôvody navrhovateľ prezentoval aj počas konania pred okresným súdom.“.

Vo vzťahu k odvolacej námietke, podľa ktorej okresný súd nevyzval sťažovateľa na preukázanie dostatku finančných prostriedkov v rozhodnom čase, krajský súd poukázal na § 120 ods. 1 prvú a tretiu vetu OSP a konštatoval, že konajúci súd nie je pred rozhodnutím vo veci samej povinný „upozorňovať účastníkov, že nedostatočne splnili svoju dôkaznú povinnosť a vyzývať ich na odstránenie tohto nedostatku. Takýto postup by v konečnom dôsledku bol v rozpore s princípom nestrannosti súdu...“.

K odvolacej kritike týkajúcej sa hodnotenia svedeckých výpovedí okresným súdom krajský súd uviedol, že „zákon neustanovuje nijaké pravidlá pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Volné hodnotenie dôkazov je dôsledkom zložitej duševnej činnosti a vytvára sa logickým úsudkom... Vnútorne presvedčenie je odôvodnené objektívnymi skutočnosťami a je ich logickým dôsledkom. Možno teda preskúmať, či postup pri vytváraní vnútorného presvedčenia bol správny a či vnútorné presvedčenie je dôvodné. Ak teda súd prvého stupňa postupoval pri hodnotení dôkazov dôsledne podľa § 132 O. s. p.,... nemôže odvolací súd vytykať nesprávnosť postupu súdu prvého stupňa ani v prípade, že by bolo možné na základe hodnotenia vykonaných dôkazov v súlade s ustanovením § 132 O. s. p. dospieť aj k iným do úvahy prichádzajúcim skutkovým výsledkom.“.

Podľa krajského súdu sa okresný súd správne zameril na ťažiskovú skutkovú otázku, a to „či pred podpisom zmluvy o pôžičke navrhovateľ odovzdal odporcovi 350.000,- Sk“. Okresný súd podľa názoru krajského súdu „logicky vychádzal z nepreukázania reálnej dispozície navrhovateľa so sumou 350.000,- Sk dňa 03.07.2008, keď navrhovateľ dňa 01.07.2008 obdržal 500.000,- Sk, z ktorých v ten istý deň vyplatil [REDAKOVANÉ] dlh na nájomnom vo výške 300.000,- Sk, pričom na pojednávaní pred okresným súdom dňa 09.06.2011 navrhovateľ jednoznačne uviedol, že sumu 350.000,- Sk odovzdal odporcovi práve zo sumy 500.000,-... Na základe uvedených okolností z hľadiska neunesenia dôkazného bremena navrhovateľom podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd správne poukázal aj na to, že navrhovateľ nepreukázal svoje tvrdenia dokladmi.“.

Za dostatočný považoval krajský súd aj spôsob, akým sa okresný súd vysporiadal „s okolnosťou spriaznenosti vypočutých svedkov s odporcom“. Podľa krajského súdu „samotný vzťah vypočítanej osoby k niektorému z účastníkov konania alebo k veci, sám osebe nemôže byť okolnosťou, na základe ktorej by bolo možné bez ďalšieho vyvodiť záver o nehodnovernosti výpovede tejto vypočítanej osoby. Zákon z hľadiska závažnosti dôkazu nerobí rozdiel medzi výpoveďou takejto osoby a osoby bez akéhokoľvek vzťahu k prejednávanej veci. Opačný názor by bol v rozpore s ustanovením § 125 a § 132 O. s. p., preto viedol k absurdnému záveru, podľa ktorého by sa pri hodnotení dôkazov prakticky mali automaticky diskvalifikovať výpovede len na základe ich vzťahu pre ich

nedôveryhodnosť. S poukazom na uvedené nie je možné vytknúť okresnému súdu, že len z dôvodu spriaznenosti týchto vypočutých osôb s odporcom nevytlúčil možnosť pravdivosti ich výpovedí. Pokiaľ okresný súd skonštatoval, že vo výpovediach... nenašiel výrazné rozpory a že ich výpovede zhodne dokresľovali logický priebeh udalostí (okolnosti kúpy prevádzky od navrhovateľa a následné vybavovanie povolení k prevádzke herne a automatov, za ktorým účelom bola prevádzka kúpená), majú takéto závery okresného súdu oporu vo vykonaných dôkazoch.“.

Napokon krajský súd k odvolaciemu dôvodu spočívajúcemu v tvrdenom nesprávnom právnom posúdení veci uviedol, že „v odvolaní navrhovateľa sa nenachádza žiadna argumentácia, v ktorej by bola namietaná nesprávnosť aplikácie konkrétneho hmotnoprávneho ustanovenia na zistený skutkový stav veci.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ opätovne spochybňuje hodnovernosť svedeckých výpovedí v konaní pred okresným súdom, pretože „žiaden zo svedkov nebol priamo prítomný pri uzatvorení zmluvy, ako aj reálnom odovzdaní finančných prostriedkov. Svedkovia sa okrem iných skutočností... k prejednávanej veci nevedeli priamo vyjadriť. Úlohou svedka je vypovedať o skutočnostiach, ktorých bol priamym účastníkom a tieto hodnoverne opísať. V prejednávanej veci výpoveďami svedkov nedošlo k preukázaniu odporcom tvrdených skutočností. Svedkovia súdu poskytli len sprostredkované informácie... Súd úplne odignoroval jednoznačný dôkaz – odporcom, ako priamym účastníkom podpísanú zmluvu o pôžičke.“. Sťažovateľ spochybňuje svedeckú výpoveď [REDAKOVANÉ], pretože v sporoch, ktoré proti nej viedol, bol úspešný, „z čoho pramení predpojatosť svedkyne“.

Sťažovateľ tvrdí, že „nenamieta len nesprávnosť úvahy akou sa súdy v rámci rozhodovacej činnosti riadili, ale samotné nesprávne vykonané dokazovanie. Prvostupňový súd vykonal dôkazy, ktoré nesúviseli s prejednanou vecou, a teda nemohli poskytnúť hodnoverný obraz o tom, za akých okolností bola zmluva o pôžičke uzatvorená, ako došlo k odovzdaniu peňazí a pod... odvolací súd sa nedostatočne zaoberal dôvodmi odvolania, nedostatočne sa oboznámil s celým problémom a okolnosťami s tým súvisiacimi. Vykonané dôkazy (ak možno o vykonaní nejakých dôkazov hovoriť) taktiež svojvoľne vyhodnotil.“.

Vo zvyšnej časti odôvodnenia sťažnosti sťažovateľ tvrdí porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov i práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote. Na báze stručnej chronologickej rekapitulácie priebehu konania analyzuje tri kritériá štandardne ústavným súdom využívané v konaniach o sťažnostiach namietajúcich porušenie uvedeného základného práva podľa ústavy a práva garantovaného dohovorom, pričom uzatvára, že „*úkony súdu neboli vykonané efektívne, resp. tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá*“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„I. Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/68/2012 zo dňa 21.10.2014 a postupom Krajského súdu Trenčín pred vydaním tohto rozsudku bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 Listiny základných práv a slobôd.

II. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/68/2012 zo dňa 21.10.2014 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6Co/68/2012 a Okresný súd Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom týmto súdom pod sp. zn. 10C/52/2009 porušili základné právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

IV. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur, ktoré je Krajský súd v Trenčíne a Okresný súd Nové Mesto nad Váhom povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania, a to do 15 dní odo dňa doručenia tohto nálezu, na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania.

Z formulácie petitu predloženej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu v postupe a v naň nadväzujúcom rozsudku krajského súdu v konaní sp. zn. 6 Co 68/2012 (bod I petitu). Zároveň namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 10 C 52/2009, ako aj postupom krajského súdu v konaní sp. zn. 6 Co 68/2012 (bod III petitu).

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 68/2012-240 z 21. októbra 2014 ústavný súd uvádza, že za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Sťažovateľova kritika sa koncentruje do tvrdenia, že oba všeobecné sudy konajúce v jeho veci porušili svoju povinnosť plynúcu z § 132 OSP, podľa ktorého dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci.

Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly

zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Sťažovateľove dôvody sa zameriavajú práve na skutkovú stránku sporu súdeného krajským súdom, keďže okresný súd podľa jeho názoru „*vykonal dôkazy, ktoré nesúviseli s prejednávanou vecou*“, a následne vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil. Tieto pochybenia potom podľa sťažovateľa krajský súd nenapravil.

Ústavný súd nie je oprávnený preskúmať, či v konaní pred krajským súdom bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, vzhľadom na to, že ústavný súd nie je ďalšou opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom (napr. III. ÚS 387/2014).

Krajský súd zaujal veľmi zreteľný postoj k odvolacím námietkam sťažovateľa. Vyjadril sa k problému hodnovernosti svedeckých výpovedí, pričom v tejto otázke prevažne odkázal na závery okresného súdu, ktoré však podľa názoru ústavného súdu nevykazujú žiadne signály extrémneho vybočenia z pravidiel formálnej logiky používaných pri tvorbe úsudku všeobecného súdu o skutkovej stránke prejednávanej veci. Výsledky svedeckých výpovedí sa prima facie dopĺňajú a skutkové poznatky z nich plynúce predstavujú zmysluplný a logický obraz o predmete sporu. O signáloch arbitrárnosti či zjavnej neudržateľnosti teda nemožno za žiadnych okolností uvažovať.

Krajský súd tiež vhodne poukázal na podstatu dôkaznej povinnosti v civilnom sporovom konaní, a to vo väzbe na sťažovateľovu odvolaciu námietku, podľa ktorej nebol okresným súdom vyzvaný na preukázanie disponibilných finančných prostriedkov v čase údajného poskytovania pôžičky. Sťažovateľ skutočne opomína, že ako žalobca v konaní je to v prvom rade on, kto je povinný predložiť súdu rozhodujúcemu o jeho spore dostatok dôkazov na podporu relevantných tvrdení. Všeobecný súd viazaný zásadou formálnej pravdy i prejednacou zásadou v civilnom sporovom konaní nie je oprávnený poskytovať

žalobcovi v priebehu konania pomoc tým, že ho bude upozorňovať na to, aké konkrétne dôkazy zabezpečia preukázanie jeho tvrdení.

Aj v globálnejšej perspektíve je zreteľné, že sťažovateľ vidí primárny problém v unesení dôkaznej povinnosti na strane odporcu, pozabudol však, že hlavným dôvodom zamietnutia jeho žaloby bolo neunesenie jeho vlastného dôkazného bremena vo vzťahu k podstatnej črte pôžičkového záväzkového vzťahu, ktorou je reálne odovzdanie požičaných peňažných prostriedkov. Z tohto hľadiska je sťažovateľova argumentácia o písomnej zmluve o pôžičke ako najvierohodnejšom dôkaze vzniku predmetného právneho vzťahu nedostatočne relevantná, lebo zmluva o pôžičke nie je konsenzuálny kontrakt (správne na to poukázal okresný súd na strane 4 svojho rozsudku).

Ak za týchto okolností odporca v konaní prišiel s dôkaznými návrhmi, ktorých vykonaním vznikol primerane hodnoverný obraz o skutkovom pozadí odlišnom od sťažovateľovej verzie, potom závery oboch konajúcich všeobecných súdov nemožno ústavne spochybníť.

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, je ústavne akceptovateľné, pričom nezistil existenciu skutočností svedčiacich o tom, že by ho bolo možné považovať za popierajúce zmysel práva na súdnu ochranu, keďže krajský súd zrozumiteľne vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel. Uvedené platí aj v prípade, keď sa vnútorná intencionalita právnych úvah sťažovateľa uberala iným smerom ako právny názor krajského súdu. Ten síce rozhodol spôsobom, s ktorým sťažovateľ nesúhlasí, avšak rozhodnutie dostatočne odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. K tomu ústavný súd obdobne poznamenáva, že ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia základného práva (napr. II. ÚS 54/02).

Pretože napadnutý rozsudok krajského súdu nesignalizuje svojvôľu ani nedostatočnosť odôvodnenia, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej

proti postupu a rozsudku krajského soudu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote postupmi okresného soudu a krajského soudu, ústavný súd na prvom mieste konštatuje, že si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho soudu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte trvalo (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03).

Z obsahu sťažnosti ani z jej príloh síce nemožno zistiť presný dátum nadobudnutia právoplatnosti prvostupňového rozsudku okresného soudu a odvolacieho rozsudku krajského soudu, no 8. januára 2015 už odvolací rozsudok z 21. októbra 2014 musel byť doručený sťažovateľovi, preto vzhľadom na § 159 ods. 1 v spojení s § 201 ods. 1 OSP niet pochyb, že v deň doručenia sťažnosti ústavnému súdu bolo predmetné konanie právoplatne ukončené. Vzhľadom na procesný vzťah prvostupňovej a druhostupňovej fázy bola teda právna istota o predmete konania ako celku v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu nastolená. Preto je sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu a postupom krajského súdu v označených konaniach zjavne neopodstatnená.

3. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, návrhom na priznanie finančného zadosťučinenia, ako aj na priznanie nároku na náhradu trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2016